

Брюксел, 20.5.2020 г.
COM(2020) 500 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ, КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ И ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА**

Европейски семестър за 2020 г.: специфични за всяка държава препоръки

ВЪВЕДЕНИЕ

Европейският съюз е изправен пред безпрецедентно икономическо сътресение в резултат на пандемията от COVID-19. Мерките за здравеопазване и изолация и последиците от тях за производството, търсенето и търговията доведоха до намаляване на икономическата активност и до по-високи равнища на безработица, рязък спад на приходите на предприятията, по-големи публични дефицити и увеличаване на различията в рамките на държавите членки и между тях.

Силният координиран европейски икономически отговор е от решаващо значение. Необходимо е да се сведат до минимум отрицателните икономически и социални последици от кризата, разпокъсаността на единния пазар и значителните икономически различия и неравновесия в рамките на ЕС.

В центъра на социалната пазарна икономика на Европа е представената в Годишната стратегия за устойчив растеж конкурентоспособна устойчивост. Държавите членки следва да продължат да се съсредоточават върху четирите измерения на конкурентоспособната устойчивост: икономическа стабилност, социална справедливост, екологична устойчивост и производителност и конкурентоспособност, както и да обръщат специално внимание на здравето. Подобна икономическа програма ще помогне на ЕС и неговите държави членки да постигнат целите за устойчиво развитие на ООН и да следват поетия курс за постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г.

В тези кризисни времена ясно пролича ползата от единния пазар, който гарантира, че основните продукти, услуги и работници достигат до нуждаещите се. Въпреки това, неговата цялост е сериозно нарушена от някои национални мерки, предназначени за ограничаване на разпространението на пандемията. За да се увеличи максимално неговият потенциал за икономическото възстановяване, постепенното премахване на ограниченията ще трябва да върви успоредно с усилията за укрепване на единния пазар и повишаване на неговата адаптивност в бъдеще.

Европейският семестър е особено необходим сега, като се имат предвид мащабът на сътресението и безпрецедентният характер на мерките на икономическата политика¹, които държавите членки приемат. От първостепенно значение е да се осигури ефективна координация на икономическата политика в ЕС. Семестърът дава възможност на държавите членки да обсъждат своите политики, да обменят най-добри практики и да постигат съгласие по общ път напред, в съответствие със Съобщението на Комисията от 13 март 2020 г., Пътната карта за възстановяване на Европа от 24 април.

Тазгодишният процес на европейския семестър отразява факта, че държавите членки трябва да се съсредоточат както върху незабавните мерки за преодоляване и смекчаване на социално-икономическите последици от пандемията, така и върху мерките за безопасно възобновяване на

¹ https://ec.europa.eu/info/files/policy-measures-against-spread-coronavirus_en

икономическата дейност. Спешните приоритети се отнасят до инвестициите в свързани със здравето сфери, подпомагането на доходите на засегнатите работници, ликвидността на предприятията (по-специално малките и средните предприятия) и мерките за подпомагане на симетричното възстановяване и за запазване на целостта на единния пазар.

При възобновяването на икономиката държавите членки следва да се съсредоточат върху стратегията за възстановяване, която определя пътя за екологичния и цифровия преход в съответствие с Европейския зелен пакт. Преминването към по-устойчив икономически модел, станал възможен благодарение на цифровите и чистите технологии, може да превърне Европа в лидер по отношение на трансформацията. Специално внимание следва да се обърне на онези инвестиционни проекти, които са в напреднал стадий на развитие и могат да бъдат реализирани в началото на периода с подкрепата на различните инициативи по линия на Плана на ЕС за възстановяване. Освен това държавите членки ще трябва да се справят с нарастващите неравенства и да стимулират физическия и човешкия капитал с подкрепата на инвестиции за насърчаване на растежа и чрез реформи. Те следва също така да защитават единния пазар, да осигурят адаптивни и устойчиви вериги на доставки и да продължат да утвърждават свободната и справедлива търговия по света. Световната икономическа перспектива се влошава. Това ще се отрази върху икономиката на ЕС, като запазването на отвореността на търговията по реципрочен начин ще бъде в подкрепа на възстановяването. И накрая, в този по-предизвикателен контекст държавите членки следва да гарантират макроикономическата стабилност. Предвид безпрецедентните мерки на икономическата политика, приети на национално равнище, и нарасналото значение на публичния сектор в икономиката важна роля ще имат ефективната публична администрация и борбата с корупцията и укриването на данъци.

1. ИКОНОМИЧЕСКИ ПЕРСПЕКТИВИ

Въпреки бързите и всеобхватни мерки на политиката както на европейско, така и на национално равнище, през тази година се очаква икономиката на ЕС да изпадне в рецесия от историческа величина. Според икономическата прогноза от пролетта на 2020 г. икономиката на ЕС ще се свие с рекордните 7,5 % през 2020 г., преди да се възстанови с 6 % през 2021 г., което е с около девет процентни пункта по-малко в сравнение с икономическата прогноза от есента на 2019 г. Пандемията и свързаните с нея изолационни мерки засегнаха драстично разходите на потребителите, промишленото производство, инвестициите, търговията, капиталовите потоци и веригите на доставки. Потенциалното облекчаване на изолационните мерки през идните месеци следва да зададе курса за стабилно възстановяване. Според актуалните прогнози обаче икономиката на ЕС няма да компенсира напълно загубите от тази година до края на 2021 г., като несигурността и рисковете пред икономическите перспективи са много големи.

Въпреки че пандемията засегна всички държави членки, икономическите последици не са еднакви. Предвид че пандемията засегна всички държави членки, сътресението в икономиката на ЕС е симетрично. Очаква се обаче както спадът в производството през 2020 г. (от -4,2 % в Полша до -9,7 % в Гърция), така и степента на възстановяване през 2021 г. да се различават значително в отделните държави членки. Икономическото възстановяване на всяка държава

членка ще зависи не само от развитието на пандемията в съответната държава, но и от адаптивността и структурата на нейната икономика и от способността ѝ да реагира с водещи до стабилизиране политики. Като се има предвид взаимозависимостта на икономиките на ЕС, динамиката на възстановяването във всяка държава членка ще се отрази също така на степента на възстановяване на останалите държави членки.

Необходим е координиран отговор. Ограничаването на икономическите щети, осигуряването на адекватно здравеопазване и способстването за бързо и стабилно възстановяване, което да очертае пътя към устойчив и приобщаващ растеж на икономиките, ще зависят в решаваща степен от ефективността във времето на мерките на политиката на ЕС и на държавите членки. Мерките в областта на здравеопазването и гражданската защита са от основно значение за безопасното отваряне на икономиките и заслужават особено внимание. Икономическото възстановяване през 2021 г. ще зависи до голяма степен от способността на държавите членки да възобновят по безопасен и траен начин икономическата дейност чрез провеждането на необходимите изследвания, проследяване на контактите и други мерки за опазване на здравето.

Въпреки че с режимите на работа при непълно работно време, субсидиите за заплати и подкрепата за предприятията ще се ограничат загубите на работни места, пандемията ще има голямо отражение върху пазара на труда. Очаква се равнището на безработицата в ЕС да се увеличи от 6,7 % през 2019 г. до 9 % през 2020 г., след което да спадне до около 8 % през 2021 г. В някои държави членки ще се наблюдава по-голямо увеличение на безработицата в сравнение с други, тъй като голяма част от работната сила, която зависи от сектори като туризма, е особено уязвима.

Държавите членки предприеха решителни ответни действия, като въведоха фискални мерки за ограничаване на икономическите щети от пандемията. „Автоматичните стабилизатори“, като социалноосигурителни плащания, съчетани с фискални дискреционни мерки, ще доведат до повишаване на държавните разходи. В резултат на това се очаква рязко покачване на съвкупния бюджетен дефицит на еврозоната и на ЕС до около 8½ % през 2020 г. от едва 0,6 % от БВП през 2019 г., преди да спадне отново до около 3½ % през 2021 г. Очаква се също съотношението на държавния дълг към БВП да се увеличи в резултат на комбинация от по-голям дълг и по-малък БВП, което ще прекъсне низходящата тенденция, наблюдавана от 2014 г. насам. Според прогнозите в еврозоната това съотношение ще се увеличи от 86 % през 2019 г. на 102¾ % през 2020 г., след което ще спадне до 98¾ % през 2021 г. В ЕС се очаква то да се увеличи от 79,4 % през 2019 г. до около 95 % през текущата година, след което да спадне до 92 % през следващата година.

Кризата ще има значителни последици за социалните условия, по-специално за уязвимите групи. Сметчането на социалните последици и предотвратяването на трайното увеличаване на бедността и неравенствата са приоритет. Настоящите и бъдещите мерки трябва да закрилят всички работници. Тези, които вече бяха в уязвимо положение преди кризата (като например работниците на временни договори, нискоквалифицираните, работещите принудително на непълно работно време, самостоятелно заетите лица и работниците мигранти), вероятно ще бъдат най-силно засегнати, също и поради

неравния достъп до цифровата инфраструктура и цифровите умения. Като се има предвид, че много от работниците в основни професии, които са на първа линия в борбата с пандемията от COVID-19, също принадлежат към тези уязвими категории, е важно да се посрещнат техните специфични нужди.

Текущата ситуация води също и до риск от увеличаване на икономическите и социалните различия, включително на регионалните и териториалните неравенства между държавите членки и вътре в тях. Пренасочването на търсенето и капацитетът на корпоративния сектор за възстановяване ще имат асиметрично отражение върху регионите и териториите в рамките на държавите членки поради различната им секторна специализация. Очаква се услугите, при които е необходим пряк контакт с потребителите, да бъдат най-силно засегнати, по-специално поради намаляване на оборота и работните места в МСП. Държавите членки със значително фискално пространство могат да си позволят да предоставят по-щедро и дълготрайно подпомагане за предприятията и домакинствата, отколкото тези с по-малко фискално пространство. Те ще бъдат също така в по-добра позиция да абсорбират по-големите бюджетни дефицити и равнища на дълга на фона на повишената спешна необходимост да се осигурят качествено здравно обслужване и трайно социално подпомагане на засегнатите лица. В по-общ план държавите членки ще имат различни възможности да финансират инвестициите, необходими за възобновяването на техните икономики и за финансирането на екологичния и цифровия преход. Тези различия могат да доведат до нарушаване на равнопоставените условия на конкуренция на единния пазар и до увеличаване на разликите в стандарта на живот.

Каре 1: Актуална информация за надзора по линия на Пакта за стабилност и растеж в контекста на общата клауза за дерогация

Когато стана ясно, че има вероятност разпространението на COVID-19 да предизвика драстичен икономически спад, в своето съобщение от 20 март 2020 г. Комисията стигна до заключението, че настоящите условия позволяват активирането на общата клауза за дерогация. Общата клауза за дерогация не спира прилагането на процедурите, предвидени в Пакта за стабилност и растеж. Тя позволява на държавите членки да се отклонят от бюджетните изисквания, които обикновено се прилагат, като същевременно дава възможност на Комисията и на Съвета да предприемат необходимите мерки за координиране на политиките в рамките на Пакта.

Успоредно с оценката на програмите за стабилност и конвергенция за 2020 г. Комисията предприе редица мерки в рамките на Пакта за стабилност и растеж.

Комисията прие доклади по член 126, параграф 3 от ДФЕС за всички държави членки с изключение на Румъния, за която вече се прилага корективната част на Пакта. В тези доклади се прави оценка на спазването от страна на държавите членки на критерия за дефицита през 2020 г. въз основа на техните планове или на прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г. Освен това в докладите за Франция, Белгия, Кипър, Гърция, Италия и Испания се оценява и спазването на критерия за дълга през 2019 г. въз основа на данните за изпълнението на бюджета. В докладите се разглеждат всички действащи фактори и се отчитат големите и несигурни макроикономически и фискални последици от пандемията от COVID-19.

Появата на COVID-19 оказва извънредно макроикономическо и фискално отражение, което все още е в процес на развитие. Това създава изключителна несигурност, включително при определянето на надежден курс на фискалната политика, която ще трябва да поддържа експанзионистична позиция с цел преодоляване на разликата между фактическия и потенциалния БВП, като в същото време се гарантира устойчивостта на обслужването на държавния дълг и в крайна сметка се коригира прекомерният дефицит. С оглед на това положение Комисията счита, че на този етап не следва да се взема решение за прилагане на процедура при прекомерен дефицит по отношение на държавите членки.

Румъния е единствената държава членка, за която вече се прилага процедура при прекомерен дефицит. На 3 април 2020 г. Съветът реши, че в Румъния е налице прекомерен дефицит и препоръча на страната да прекрати съществуващата ситуация на прекомерен дефицит най-късно до 2022 г. Съветът определи 15 септември 2020 г. като краен срок за Румъния да предприеме ефективни действия и да докладва подробно за стратегията за консолидация, предвидена за постигане на целите.

Комисията ще направи нова оценка на състоянието на бюджета на държавите членки въз основа на икономическата прогноза от есента на 2020 г., както и на проектите на бюджетни планове, които държавите членки от еврозоната трябва да представят до 15 октомври.

2. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ЗА 2021 Г.

Днешните препоръки отразяват новата социално-икономическа действителност в контекста на кризата с COVID-19. Настоящият семестър е структуриран около две измерения с цел да се насърчат държавите членки да повишат допълнително адаптивността на своите икономики²:

- **Осигуряване на незабавен отговор на икономическата политика за преодоляване и смекчаване на здравното и социално-икономическото въздействие на COVID-19** (краткосрочен план). Тези приоритети водят до запазване на заетостта и осигуряване на подкрепа за доходите на засегнатите работници, публични разходи за здравеопазване, мерки за осигуряване на ликвидност за корпоративния сектор (по-специално за малките и средните предприятия) и запазване на потока от основни стоки на вътрешния пазар. Фискалните елементи на специфичните за всяка държава препоръки отразяват активирането на общата клауза за дерогация, предвидена в Пакта за стабилност и растеж.
- **Възобновяване на икономическата дейност и икономическия растеж, насърчаване на екологичния преход и цифровата трансформация** (краткосрочен до средносрочен план). Ще бъде важно да се обърне внимание на начините за „съживяване“ на икономиката, след като се ограничат непосредствените остри последици от пандемията. Ще бъдат необходими по-ефективни и по-силни социални държави, активни политики по заетостта и развиване на умения. В докладите по държави могат да се посочат областите за бъдещ растеж, след като преминат извънредните обстоятелства (напр. изолацията).

Възстановяването следва да се ръководи от рамката, представена в Годишната стратегия за устойчив растеж³, изградена около концепцията за „конкурентоспособна устойчивост“, с нейния акцент върху икономическата стабилност, социалната справедливост, екологичната устойчивост, производителността и конкурентоспособността. Отправените днес препоръки към държавите членки включват тези четири измерения.

Пандемията подчертава взаимосвързаността на икономическата, социалната и екологичната сфера и необходимостта от цялостна стратегия за възстановяване. По тази причина включването на целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР) в европейския семестър за координация на икономическите политики става дори по-важно от преди. Всички специфични за всяка държава препоръки се прилагат както за структурните реформи, така и за инвестициите. Специфичните за всяка държава препоръки за 2019 г. остават актуални и следва да бъдат взети предвид за фондовете на ЕС, по-специално при политиката на сближаване. Европейският семестър ще спомогне да се изведат на преден план в политическия дневен ред свързаните с ЦУР предизвикателства и препоръки на

² Тази година в съображенията са разгледани някои важни структурни въпроси. Това са въпроси с важни структурни последици в средносрочен план, които продължават да бъдат актуални и ще придобиват все по-голямо значение в хода на възстановяването.

³ COM(2019) 650 final.

политиката, които могат да допринесат за изграждането на устойчива икономика в съответствие с Европейския зелен пакт и с Годишната стратегия за устойчив растеж.

Мониторингът на действителния капацитет на държавите членки да осигурят ефективен отговор на кризата е съществен елемент на тазгодишния префокусиран семестър.

Кризата с COVID-19 се отрази на функционирането на единния пазар за стоки, тъй като предизвика затваряне на границите и засегна износа. Националните ограничения върху износа на жизненоважни продукти за борба с пандемията, като лични предпазни средства, маски, апарати за изкуствена белодробна вентилация и лекарства, излагат на риск общата борба с пандемията. Въпреки че по настояване на Комисията много държави членки в крайна сметка премахнаха наложените от тях ограничения, оставащите необосновани и ненужни ограничения в някои държави могат да изострят смущенията във веригата на доставките, да повишат на цените и да доведат до недостиг на стоки. За покриване на нуждите бяха предприети инициативи за увеличаване както на местното производство, така и на вноса от трети държави. Предвид неотложния характер на ситуацията единният пазар трябва да бъде защитен от несъответстващи на изискванията продукти. В това отношение решаваща роля имат органите за надзор на пазара и митническите органи.

От полза за единния пазар ще бъдат добре функциониращите вериги за доставки както в ЕС, така и по света. Като се има предвид глобалният характер на веригите на доставките, не на последно място за стоките от жизненоважно

значение (включително медицински консумативи), както и ангажиментът на ЕС за екологичния и цифровия преход, следва да се обърне специално внимание на тяхната адаптивност и устойчивост, като същевременно се разнообразят нашите вериги на доставките и се увеличи способността на ЕС да произвежда стоки от жизненоважно значение.

Функционирането на единния пазар на услугите е изложено на непропорционални регулаторни ограничения, особено в областта на търговията на дребно и строителството. Като цяло секторът на услугите е най-силно засегнатият от кризата сектор поради срива на търсенето и изолационните мерки, които пречат на много предприятия да работят. Той обаче е и секторът с най-голям потенциал за възстановяване. Намаляването на регулаторните и административните пречки ще бъде от решаващо значение. Допълнителната гъвкавост в националното регулиране на най-засегнатите сектори, като търговията на дребно, туризма, културата, хотелиерството и ресторантьорството, ще им помогне да се възстановят.

Пандемията от COVID-19 принуди много държави членки да въведат мерки със значителни последици за движението на хората както в рамките на самите държави, така и в трансграничен план. Почти всички държави членки въведоха отново временен граничен контрол на вътрешните граници. Освен това на външните граници на Съюза се прилагат ограничения на неналожителните пътувания. Затварянето на вътрешните граници на ЕС има отрицателни последици най-вече за работниците, които трябва да преминат границата на друга държава членка, за да стигнат до работното си място. Това се отнася за пограничните работници, но също и за командированите или сезонните работници. За да се справи със сериозните проблеми, причинени от въвеждането на граничен контрол по вътрешните граници и ограничения за пътуване, и за да смекчи отражението им върху функционирането на вътрешния пазар, Комисията осигури координация и насоки на равнище ЕС⁴.

2.1 Стабилност

Надзорът, упражняван в рамките на процедурата при макроикономически дисбаланси, е от основно значение⁵. Тазгодишните препоръки отчитат необходимостта от справяне с пандемията и улесняване на икономическото възстановяване като важна стъпка за предотвратяването на нови дисбаланси в бъдеще. Препоръките имат за цел да се преодолеят както слабостите, така и структурните предизвикателства. Следенето на развитието на политиките в съответните области ще продължи посредством специален мониторинг в рамките на процедурата при макроикономически дисбаланси. Макроикономическото

⁴ COVID-19 — Насоки за мерки за управление на границите с цел опазване на здравето и гарантиране на наличността на стоки и основни услуги C(2020) 1753; Насоки относно упражняването на свободното движение на работници по време на епидемичния взрив от COVID-19, C(2020) 2051. За справка с всички насоки вж. https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/travel-and-transportation-during-coronavirus-pandemic_bg

⁵ През февруари беше установено, че в три държави са налице прекомерни дисбаланси (Гърция, Кипър и Италия) и че в други девет държави има дисбаланси (Хърватия, Франция, Германия, Ирландия, Португалия, Нидерландия, Румъния, Испания и Швеция).

развитие в целия ЕС ще бъде предмет на повторна оценка в следващия доклад за механизма за предупреждение.

Противно на низходящата тенденция от 2015 г. насам се очаква държавният дълг рязко да се увеличи през 2020 г. Използвайки пълната фискална гъвкавост, предвидена в рамката на ЕС, държавите членки приеха широкообхватни мерки за увеличаване на капацитета на здравните системи и за облекчаване на положението на гражданите и секторите, които са особено засегнати. Тези мерки, съчетани със спада на икономическата дейност и ниската инфлация, ще допринесат за значително по-големите бюджетни дефицити и държавни дългове през 2020 г. Освен това държавите членки осигуряват значителни мерки в подкрепа на ликвидността и гаранции по заеми, които водят до условни задължения за правителствата.

С фискалните елементи на специфичните за всяка държава препоръки се отчита активирането на общата клауза за дерогация, като се препоръчва предприемането на всички необходими мерки за ефективно справяне с пандемията, поддържане на икономиката и подпомагане на последващото възстановяване. Когато икономическите условия позволяват това, фискалните политики следва да са насочени към постигането на разумни фискални позиции в средносрочен план и осигуряването на устойчивост на обслужването на дълга, като същевременно се увеличават инвестициите.

Безпрецедентното активиране на общата клауза за дерогация улеснява координацията на бюджетните политики при текущия драстичен икономически спад. Предвид очаквания драстичен икономически спад в резултат от пандемията от COVID-19, Комисията стигна до заключението, че настоящите условия позволяват активирането на общата клауза за дерогация. Министрите на финансите на държавите членки се съгласиха с нейната оценка. Общата клауза за дерогация не спира прилагането на процедурите, предвидени в Пакта за стабилност и растеж. Тя позволява на Комисията и Съвета да предприемат необходимите мерки за координиране на политиката при спазване на Пакта, като се отклонят от бюджетните задължения, които обичайно се прилагат за държавите членки. По-конкретно, активирането на общата клауза за дерогация позволява на дадена държава членка временно да се отклони от плана за корекции за постигане на средносрочната бюджетна цел, при условие че с това не се излага на риск фискалната устойчивост в средносрочен план.

Фискалните насоки в пролетния пакет имат за цел да се координират фискалните политики в непосредствения кризисен период и по време на фазата на икономическо възстановяване. За да се способва възстановяването, понастоящем във всички държави членки е обоснована експанзионистичната фискална политика. Успоредно с това следва да продължи поддържането на фискалната устойчивост в средносрочен план. По-специално, следва да се осигури, че когато икономическите условия позволяват това, държавите членки провеждат фискални политики за постигане на разумни средносрочни фискални позиции и за гарантиране на устойчивостта на обслужването на дълга.

Държавите членки следва също така да обръщат внимание на качеството на публичните финанси в момент на безпрецедентни фискални пакети, като отдават необходимия приоритет на инвестициите и производителните

разходи. Освен това с безпрецедентните фискални пакети, приети от държавите членки, и с произтичащото от това по-голямо значение на публичния сектор в икономиката е особено важно публичните администрации да бъдат ефективни и ефикасни. В бъдеще държавите членки, които гарантират добро финансово управление на публичните финанси, ще се възстановят по-бързо от кризата. Публичните разходи и инвестиции имат важна роля за подпомагане на екологичния и цифровия преход, включително чрез екологосъобразни и цифрови обществени поръчки и екологосъобразно бюджетиране.

След избухването на епидемията от COVID-19 на световните финансови пазари се наблюдават драстични промени на цените в низходяща посока и повишена нестабилност. Влошаващите се икономически условия и по-голямата несигурност се отразяват неблагоприятно на капиталовите пазари, пазарите на активи с фиксиран доход и стоковите пазари. Независимо от това пазарите и финансовите институции засега продължават да функционират пълноценно. Публичната политика и действията на Европейската централна банка (ЕЦБ) и на други органи на паричната политика по света са важни за смекчаването на това въздействие. ЕЦБ предостави 1 трилион евро (8,5 % от БВП на еврозоната) ликвидност чрез различни инструменти, включително по линия на своята извънредна програма при пандемия за закупуване на държавни и корпоративни облигации.

Продължават да съществуват рискове от изпиране на пари. Изпирането на пари има отрицателни последици за публичните финанси и финансовата стабилност и представлява особен риск. Освен към държавите членки (България, Дания, Естония, Латвия, Малта и Швеция), на които през миналата година вече беше препоръчано да укрепят нормите за борба с изпирането на пари и надзора, тази година такава препоръка беше отправена към още пет държави (Ирландия, Люксембург, Нидерландия, Словакия и Финландия).

Банките играят важна роля за поддържане на паричните потоци към реалната икономика. При влошаващите се икономически условия Европейската комисия, ЕЦБ, Европейският банков орган и единният надзорен механизъм предприеха извънредни мерки, така че банките да могат да финансират домакинствата и предприятията, за да се справят със загубата на приходи. На банките ще бъде разрешено да работят под условията на стълб 2 на Насоките за капиталова адекватност, а държавите членки отпуснаха капиталовите буфери срещу цикличен и нецикличен системен риск, където имаше такива, за да бъдат в по-добра позиция да поемат загубите и да подкрепят възстановяването чрез кредити. Важно е кредитополучателите, които бяха по същество жизнеспособни преди началото на кризата, да получат финансова подкрепа. Текущата рецесия ще постави на изпитание издръжливостта на банковия сектор, тъй като постигнатите резултати при изчистването на банковите баланси могат да бъдат загубени, а други предизвикателства, като например ниската рентабилност, също могат да станат по-осезаеми.

Каре 2: Обобщение на мерките, приети от държавите членки в подкрепа на най-засегнатите работници и МСП (подкрепа на ликвидността)

В отговор на пандемията от COVID-19 държавите членки предприеха, разшириха или обявиха безпрецедентни мерки за оказване на помощ на особено тежко засегнатите граждани и сектори. Въпреки че мерките бяха адаптирани към специфичната за всяка отделна държавата ситуация, като цяло те имат една и съща цел: смекчаване на въздействието на кризата чрез запазване на работните места и доходите на физическите лица и осигуряване на подкрепа на ликвидността на предприятията, по-специално на малките и средните предприятия (МСП).

За да подпомогнат работниците, много държави членки разшириха обхвата на съществуващите, а в някои случаи дори създадоха режими на работа при непълно работно време или временни схеми за осигуряване срещу безработица, като допълниха надбавките и/или облекчиха условията за допустимост. Тези схеми позволяват на предприятията, изпитващи икономически затруднения, да намалят отработените часове или да спрат временно от работа работниците, докато наетите лица са (частично) компенсирани чрез публично подпомагане на доходите. Тези мерки спомагат за предотвратяването на трайни съкращения, за осигуряването на стабилни доходи и за защитата на гражданите. Много държави членки разшириха обхвата на тези мерки, за да компенсират и недостига на доходи на самостоятелно заетите лица. Някои държави членки също така предприеха мерки, за да предотвратят прекратяването на договорите за наем и увеличаването на наемите по време на пандемията.

За да смекчи допълнително икономическите сътресения и да спаси предприятията, Европейската комисия прие временна рамка, която дава възможност на държавите членки да използват изцяло гъвкавостта съгласно правилата на ЕС за държавните помощи. Освен това държавите членки предоставят значителна подкрепа на ликвидността на дружествата чрез субсидирани заеми и държавни гаранции.

Много държави членки позволяват на самостоятелно заетите лица или на МСП да отложат своите данъчни плащания или социалноосигурителни вноски. Освен това, за да се осигури допълнителна ликвидност, се намаляват авансовите данъчни плащания или данъчните кредити се възстановяват предварително. Някои държави членки въведоха временен публичен мораториум върху изплащането на частни и корпоративни заеми при определени условия, включително заеми за самостоятелно заетите лица и МСП.

За да подкрепи държавите членки в техните усилия ЕС въведе важни мерки за незабавно мобилизиране на всички неизползвани ресурси от фондовете на ЕС, като им предостави допълнителна гъвкавост, както и опростени и рационализирани процедури и възможността за 100-процентово съфинансиране от бюджета на Съюза за счетоводната година 2020—2021 г.⁶

⁶ COM(2020) 113 final

2.2 Справедливост

Кризата с COVID-19 оказва значително въздействие върху пазара на труда и социалните условия. Тя настъпи в момент, когато пазарите на труда се подобряваха. В края на 2019 г. коефициентът на заетост достигна най-високото си равнище, надхвърляйки 74 %, а делът на хората, изложени на риск от бедност и социално изключване, достигна най-ниското си равнище през десетилетието, въпреки че различията между отделните държави се запазиха.

Очаква се настоящата криза да доведе до значително увеличаване на безработицата и неравенството по отношение на доходите. Предвижда се безработицата да се увеличи неравномерно в отделните сектори и групи от населението. Демографската ситуация в държавите членки и на техните пазари на труда следва също така да бъде разгледана и от гледна точка на застаряването на населението. Продължаващите ограничения на мобилността се очаква да повлияят на условията на труд, ученето и обучението и достъпа до услуги. Уязвимите групи не трябва да бъдат изоставени в условия, при които неравенствата се разкриват ярко и дори се изострят. Възстановяването трябва също така да бъде съобразено с аспектите на пола и да облекчи непропорционалното въздействие, което кризата оказва върху жените и което задълбочава вече съществуващите различия. Трите измерения на Европейския стълб на социалните права — т.е. равни възможности, справедливи условия на труд и достъп до социална закрила — остават ориентир за действие на политиката на равнището на ЕС и на държавите членки.

Държавите членки предприемат извънредни усилия за смекчаване на последиците за заетостта и социалното въздействие. Мнозинството от държавите членки активираха и разшириха обхвата на съществуващите режими на работа при непълно работно време, докато други въведоха подобни режими. Повечето държави членки също така създадоха или разшириха действащите схеми за гарантиране, за да осигурят ликвидност на МСП, като по този начин защитават работните места и непрекъснатостта на дейността. Подкрепата за предприятията и работниците по този и подобни начини ще играе ключова роля за запазването на работните места. Тяхното финансиране се подпомага чрез използването на европейските структурни и инвестиционни фондове и чрез новия европейски инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE) в размер до 100 милиарда евро, предложен от Комисията в началото на април. Чрез новия инструмент на ЕС ще се предостави финансова помощ на държавите членки за покриване на разходите, свързани с националните режими на работа при непълно работно време и други подобни мерки, предназначени за самостоятелно заетите лица. Гъвкавите схеми на работа и дистанционната работа също играят важна роля за запазването на работните места и производството. Те са ключови и за поддържането на по-добро равновесие между професионалния и личния живот.

Въпреки че няма да е възможно да се запазят всички работни места, възстановяването ще предостави и нови възможности. Държавите членки следва да подкрепят тези структурни промени. От една страна, нарастването на безработицата оказва натиск върху системите за обезщетения за безработица. Обхватът и продължителността им бяха разширени в много държави. От първостепенно значение е да се осигурят адекватни обезщетения за безработица и

заместване на доходите за всички работници, независимо от техния трудов статус, като се обръща надлежно внимание и на самостоятелно заетите лица. От друга страна, ще са необходими ефективни активни политики по заетостта, за да се помогне на хората да си намерят подходящи работни места по време на възстановяването, като се обърне специално внимание на младите хора, дългосрочно безработните и уязвимите групи. Структурните промени следва също така да бъдат насърчавани чрез действия за популяризиране на иновативни форми на работа и предприемачество, включително социалната икономика. И накрая, пълноценното участие на социалните партньори ще бъде от решаващо значение за успеха на всяка стратегия за излизане от кризата и възстановяване.

Въпреки въвеждането на безпрецедентни мерки за икономическа стабилизация, много хора вероятно ще се окажат в несигурно положение по отношение на доходите. Може да се очаква, че продължителните загуби на доходи ще доведат до увеличаване на риска от изпадане в бедност, особено за уязвимите домакинства, като по този начин ще се увеличи и неравенството по отношение на достъпа до здравеопазване, основни социални услуги и подкрепа и дистанционно обучение. Някои групи, по-специално семействата с деца, дългосрочно безработните лица, хората с увреждания, мигрантите и лицата с мигрантски произход и ромите, са изложени на относително по-голям риск. Има вероятност съществуващите неравенства в доходите да се изострят. При тези обстоятелства е от съществено значение системите за социална закрила да бъдат бързо адаптирани, като се подобрят техният обхват и адекватност, когато е необходимо. Това може да включва удължаване на периода на изплащане на обезщетения и облекчаване на изискванията за допустимост, когато това е възможно. Държавите членки ще трябва също така да повишат ефективността на социалните разходи, като гарантират, че средствата достигат до хората, на които са най-необходими, с помощта на подходящи методи за проверка на имущественото състояние. Достъпът до социални услуги и основни услуги (включително водоснабдяване, канализация, енергия и цифрова комуникация) следва да бъде гарантиран за всички.

Сътрудничеството между социалните служби, системата на здравеопазването и дългосрочните грижи може да се нуждае от укрепване. За да се защитят домакинствата, за които жилищните разходи са непосилни, краткосрочните мерки могат да включват временно прекратяване на принудителните извеждания и налагането на възбрана или отлагане на плащанията на ипотеките и наеми за семействата с ниски доходи по време на кризата, като в същото време се запазят финансовата стабилност и стимулите за изплащане в средносрочен план. Националните разпоредби, с които се транспонират правилата на ЕС за здравословни и безопасни условия на труд, трябва да се прилагат в съответствие с предоставените от ЕС практически насоки за безопасно завръщане на работниците на работното място⁷.

⁷ В насоките, изготвени от EU-OSHA в сътрудничество с Европейската комисия, бе включен и приносът на тристранния Консултативен комитет за безопасност и здраве на работното място и Комитета на старшите инспектори по труда.

Каре 3: Здравеопазване

Кризата с COVID-19 постави системите за здравеопазване на държавите членки под безпрецедентен натиск. Незабавните ответни мерки включваха мерки за увеличаване на предлагането на жизненоважни медицински продукти, за повишаване на капацитета на лабораториите и отделенията за интензивни грижи на болниците, както и за наемане, при възможност, на допълнителни здравни работници.

Като цяло кризата изостри съществуващите структурни предизвикателства, свързани с ефективността, достъпността и устойчивостта на здравните системи. Те са свързани например с недостатъчното финансиране за инвестиции в здравеопазването (включително за подготвеност и реагиране при кризи), ограничената координация и интеграция на грижите, слабите първични грижи, трайните пречки пред достъпа до здравеопазване и неудовлетворените потребности от медицински грижи, по-специално за най-уязвимите лица, най-вече поради необходимостта от значителни преки плащания за здравно обслужване от страна на пациентите. Кризата оказва допълнителен натиск върху приходите на системите за здравеопазване, което създава риск от задълбочаване на неравенството при достъпа, особено за групите в неравностойно положение. В много държави членки има критичен недостиг на медицински персонал поради условията на труд, които намаляват привлекателността на професиите в този сектор. Опитът на държавите членки показва потенциала на електронното здравеопазване за подобряване на координацията и интеграцията на грижите и превръщането му в ефективно и достъпно, по-специално чрез телемедицина. Сред мерките на Комисията за пряко подпомагане на националните здравни системи са поканите за представяне на оферти за медицинско оборудване и консумативи съгласно Споразумението за съвместно възлагане на обществени поръчки и капацитета на rescEU, в рамките на Механизма за гражданска защита на Съюза, който дава възможност за създаване на стратегически резерв от основни медицински консумативи за държавите членки и подкрепа за научните изследвания в областта на ваксините, диагностиката и лечението. Освен това подкрепата за здравните системи е една от областите на действие на Инвестиционната инициатива в отговор на коронавируса. Европейските инструменти, като фондовете на политиката на сближаване и инструмента SURE, могат да помогнат на държавите членки да понесат по-леко разходите за здравеопазване, свързани с пандемията.

Системите за образование и обучение също са засегнати от кризата. В повечето държави членки учебните занимания (както и ученето в процеса на работа и стажовете) са временно преустановени и преподаването се извършва частично онлайн. Тази ситуация засяга образователните постижения на учащите се и може да изостри социално-икономическите различия и съществуващите структурни предизвикателства, ако не бъдат компенсирани с подходящи реформи и инвестиции. Твърде много млади хора все още не разполагат с адекватни основни умения. Кризата с COVID-19 показва колко е важно всички учащи се да имат равен достъп до дистанционно обучение чрез широколентови връзки и ИТ устройства и да притежават необходимите цифрови умения. Инвестициите в инфраструктура с „голямо социално въздействие“ следва да включват всички съответни аспекти на училищата/образователните услуги — от модернизирването

на училищните сгради (за да се гарантират енергийната ефективност, хигиената и социалното дистанциране сред учениците) до ИТ оборудването. Подкрепата за придобиването на адекватни умения, по-специално цифрови умения, ще подобри производителността и адаптивността на работната сила, като улесни прехода към по-екологична и по-интелигентна икономика.

Добре функциониращият социален диалог е от ключово значение, за да се гарантира, че предприетите мерки са успешни, приобщаващи и трайни във времето. Въпреки че не съществува единен модел, който да служи като еталон, в някои държави членки определено има възможност за по-добре функциониращ социален диалог и по-голямо участие на социалните партньори в разработването и прилагането на политиките.

Справедливите и благоприятстващи растежа данъчни системи могат да спомогнат за икономическото възстановяване, като допринесат за приобщаващия и устойчив растеж. Благоприятстващите растежа данъчни системи могат да подпомогнат частните инвестиции и да подобрят бизнес средата, да насърчат заетостта, да намалят неравенствата и да способстват за изграждането на екологично устойчива икономика. Освен това опростяването на данъчната система може да спомогне за ограничаване на изкривяването на икономическата среда и за намаляване на административната тежест за дружествата. Тъй като една ефективна и справедлива данъчна система е особено важна за ефективното икономическо възстановяване в средносрочен план, в някои държави членки се препоръчва да реформират своите данъчни системи, включително чрез преминаване от облагане на труда към екологично данъчно облагане.

Борбата с агресивното данъчно планиране продължава да бъде ясен приоритет, по-специално за да се даде възможност на държавите членки да разчитат на своя справедлив дял от данъчните приходи за изпълнението на фискалната подкрепа. Транспонирането на законодателството на ЕС и на международно приетите инициативи ще спомогне за ограничаване на практиките на агресивно данъчно планиране. Определени елементи на данъчните системи на някои държави членки (например Кипър, Унгария, Ирландия, Люксембург, Малта и Нидерландия) обаче се използват от дружества, които прибягват към агресивно данъчно планиране. Във връзка с това на тези държави членки се препоръчва да ограничат агресивното данъчно планиране.

2.3 Екологична устойчивост

Инвестициите за възстановяване създават възможност за преобразяването на икономиката на ЕС и насочването ѝ по пътя на устойчивото развитие. Тазгодишните специфични за всяка държава препоръки определят областите, в които могат да бъдат реализирани устойчиви инвестиции с приоритет и в началото на периода от гледна точка на държавите членки. На органите се препоръчва да определят готови за инвестиции проекти и източници на финансиране, за да се даде възможност за постигането на неутралност по отношение на климата и ефективно използване на ресурсите в промишлеността, сградния сектор и транспорта, както и да започнат подготовката на бъдещи инвестиционни проекти за постигане на напредък по програмата за екологична устойчивост. В широкия спектър от политики и мерки в областта на енергетиката,

климата и околната среда някои се открояват като кандидати за бързо изпълнение. Това включва инвестиции в проекти с малък мащаб, като например декарбонизацията на транспорта и енергийната ефективност, включително чрез обновяването на сгради, които могат да допринесат за възстановяването и да зададат устойчив дългосрочен курс за икономиките.

Европейският зелен пакт и прилагането на националните планове в областта на енергетиката и климата фиксират дългосрочната цел за неутралност по отношение на климата и свързаните с това изисквания за инвестиции. Насърчаването на инвестициите в енергийната ефективност и производството на възобновяема енергия и мрежите за пренос може да допринесе за прехода към по-конкурентоспособна, устойчива и сигурна енергийна система. Енергийната политика, съчетаваща публични и частни инвестиции, също може да допринесе значително за икономическото възстановяване.

Инвестирането в устойчивата мобилност и кръговата икономика представлява възможност за подобряване на производителността и стимулиране на екологичния преход. Инвестициите в устойчива транспортна инфраструктура (например градски обществен транспорт, железопътен транспорт, велосипедна инфраструктура и логистични центрове за интермодален транспорт) могат да повишат качеството за гражданите и да поддържат конкурентоспособността на транспортния сектор.

Стратегическите вериги на доставки, които са от решаващо значение за адаптивността, устойчивостта и стратегическата автономност на Европа, трябва да бъдат подкрепени. Това се отнася особено за трудните за декарбонизация сектори (като производството на стомана и химикали и веригите за създаване на стойност на мобилността) и възобновяемите енергийни източници. Целта е да се създадат водещи пазари/вериги за доставки за европейската промишленост за чиста енергия. Стратегията за интегриране на енергийната система ще бъде важен фактор за постигането на тази цел, подкрепена от множество инициативи⁸.

Инвестициите в инфраструктура с „висока степен на въздействие“ могат да помогнат за преодоляване на сегашните компромиси в политиката и на социалните дисбаланси. Доколкото е възможно, заделените за възстановяването средства следва да бъдат насочени към обществените блага и инфраструктурата за по-устойчив растеж. Това може да бъде постигнато например чрез инвестиции в устойчива транспортна инфраструктура по начин, който е съвместим с целта на ЕС за неутралност по отношение на климата (напр. градски обществен транспорт, железопътни линии и логистични центрове за интермодален транспорт), както и чрез инвестиции в екологична инфраструктура. Инвестициите в инфраструктура с „голямо социално въздействие“ биха могли да включват санирането на социални жилища и жилища на домакинства с ниски доходи, както и всички съответни аспекти на училищните/образователните услуги — от модернизирания на

⁸ Инициативите за подкрепа включват Европейския алианс за акумулаторните батерии, бъдещия алианс за чист водород и алианс за промишленост с ниски въглеродни емисии, екосистемата за възобновяеми енергийни източници и стратегията за енергия от възобновяеми източници в морето. Подобряването на ефективното използване на ресурсите чрез изпълнение на плана за действие за кръгова икономика също ще повиши адаптивността.

училищните сгради (за да се гарантират енергийната ефективност, хигиената и физическото дистанциране между учениците) до ИТ оборудване, което осигурява дистанционно обучение, подходящи умения и достъп за ученици в неравностойно положение. Справянето с предизвикателствата, свързани с околната среда и изменението на климата, също е важно за опазването на човешкото здраве. По-специално, инвестициите по линия на Зеления пакт са от ключово значение за справяне със замърсяването на въздуха.

Използването в по-голяма степен на цифровите технологии може да предложи по-екологични решения за организиране на нашите икономики и общества. Може да е целесъобразно да се обмислят промени в начина на живот на гражданите и на работните практики в предприятията, особено когато те намаляват отпечатъка върху околната среда и оптимизират равновесието между професионалния и личния живот.

2.4 Производителност и конкурентоспособност

Въпреки че по-високият ръст на производителността е от решаващо значение за повишаването на конкурентоспособността на Европа и я насочва по пътя към стабилно възстановяване, настоящата криза създава риск за растежа на производителността в средносрочен план, който може да бъде допълнително утежнен от напрежение в световните вериги за създаване на стойност. Адаптирането на дружествата може да увеличи по положителен начин производителността. Цифровизацията, електронната търговия, електронното управление и електронното здравеопазване, разработването на нови бизнес модели, договореностите за работа от дома и за дистанционна работа в по-голям мащаб също могат да увеличат производителността.

Подходящите политики са от решаващо значение за излизането от икономическата рецесия в краткосрочен план и за гарантиране, че човешкият капитал няма да бъде засегнат в средносрочен план. Механизмите за повишаване на производителността включват: i) насърчаване на иновациите и разпространението на технологии, например чрез инвестиции в научни изследвания и иновации; ii) ефективно прилагане на правилата в областта на конкуренцията по отношение на въпросите, свързани с пазарната мощ; iii) инвестиране в компетентностите на хората чрез по-добри системи за образование и обучение; iv) осигуряване на добре функциониращи пазари на труда, които избягват сегментирането на уменията и възможностите и които дават възможност за напредък в работата; v) улесняване на правилното разпределение на ресурсите чрез благоприятна бизнес среда; vi) подобряване на функционирането на институциите и управлението, включително ефикасни и независими съдебни системи. Подкрепата за инвестиции в цифровизацията може да има двоен положителен ефект, ако настоящото „физическо дистанциране“ продължи. Производителността на дистанционната работа ще играе важна роля. Възможно е обаче тези ползи да не са на разположение на неквалифицираните или необучените лица.

Цифровите технологии са от съществено значение и ще допринесат за по-стабилно възстановяване на нашите общества, както и на нашите икономики. Въведените наскоро мерки за физическо дистанциране изведоха на преден план значението на съвременната цифрова инфраструктура за

гарантирането на широк достъп до интернет и наличието на цифрови услуги, които са абсолютно необходими за ежедневните дейности. Инвестициите в цифровизацията на бизнеса и публичния сектор, разработването на цифрови услуги за данни в публичния и частния сектор могат да дадат възможност за дистанционна работа, виртуално обучение и обучение в домашни условия. Освен че увеличава адаптивността и производителността, този преход може също така да допринесе за екологичната трансформация на нашите икономики и да помогне за включването на уязвимите групи в икономическото пространство. Дългосрочните инвестиции в авангардни цифрови технологии за научноизследователска и развойна дейност и задълбочени цифрови умения са абсолютно необходими, за да се гарантира технологичният суверенитет на Европа, запазвайки нейните общи ценности.

Инвестициите трябва да вземат под внимание веригите на доставки. Много промишлени предприятия спряха производството си. Други преобразуваха дейността си. След прекъсването на веригата на доставки и на търсенето рестартирането на системата вероятно ще се осъществи под нови форми (напр. приспособяване на процесите към материали с различен географски произход). Това е единствена по рода си възможност да се подsigури отворената стратегическа автономия на Европа, по-специално чрез диверсифициране и укрепване на веригите на доставките в рамките на единния пазар, и гарантиране, че никога отново няма да сме изправени пред риска от недостатъчно предлагане на основни стоки в областта на храните и здравеопазването. Потенциалните програми за дялово финансиране, предоставени от ЕС и националните органи за МСП, особено за тези, които активно участват в иновативни проекти и имат потенциал за растеж, биха могли да предотвратят ненужни фалити на жизнеспособни предприятия и да служат като инструменти на политиката за преодоляване на промишлената разпокъсаност. Иновациите са от решаващо значение за една продуктивна Европа.

При работата по възстановяването трябва да се вземат под внимание важните връзки между промишлените екосистеми и дружествата, които се разпростират в няколко държави членки. Инвестициите представляват и мощен инструмент на индустриалната политика на ЕС. Възстановяването на веригите на доставките в ЕС ще изисква усилие за постигането на ефективност. Несигурността, по-слабото търсене и смущенията във веригите за създаване на стойност доведоха до увеличаване на разходите на дружествата. Възстановяването на производителността и разходната конкурентоспособност се превръщат в предизвикателство за предприятията в краткосрочен план. Иновациите, които намаляват разходите, ще станат по-привлекателни, но ефективността ще бъде предизвикателство в различните сектори на икономиката. Алтернативната социална цена, свързана с неефективните публични разходи, ще представлява тежест за предприятията и гражданите. Сега повече от всякога ще е необходимо по-добро управление и професионално и ефикасно използване на инструментите за възлагане на обществени поръчки.

3. СЪВМЕСТНО УСИЛИЕ НА ИНСТИТУЦИИТЕ НА ЕС И ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

Безпрецедентната ситуация изисква специфичен подход при тазгодишния европейски семестър. През последното десетилетие европейският семестър се

превърна в ключов инструмент за координиране на националните политики в областта на икономиката и заетостта. Понастоящем той е неразделна част от усилията на ЕС за ограничаване на разпространението на вируса, за подкрепа на националните здравни системи, за защита и спасяване на живота на хората и за противодействие на социалното и икономическото въздействие на пандемията. Поради това в предложените препоръки се набляга на икономическите политики и политиките по заетостта, адаптирани към новите социално-икономически приоритети, произтичащи от кризата с COVID-19 в области от общ интерес.

Този подход стана възможен само благодарение на още по-тесното сътрудничество между Комисията и държавите членки. Тесните контакти и интензивният диалог са от ключово значение за разбирането и установяването на политиките и най-добрите практики за смекчаване и преодоляване на социално-икономическите последици от вируса. В резултат на това Комисията актуализира своя анализ на социалното и икономическото положение на държавите членки, представен в докладите по държави за 2020 г., за да отрази настоящите икономически и социални обстоятелства във всяка държава членка. Комисията проведе двустранни срещи с държавите членки чрез видеоконферентна връзка през април и поддържа непрекъснат диалог с държавите членки на многостранно и двустранно равнище, включително чрез съответните комитети и със служителите, отговарящи за европейския семестър в столиците.

4. ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЕМЕСТЪР И БЮДЖЕТЪТ НА ЕС

Бюджетът на ЕС е един от факторите за икономическата програма на ЕС. Предвид безпрецедентното икономическо сътресение бюджетът на ЕС е основен инструмент за справяне с краткосрочните и дългосрочните предизвикателства. Многогодишната финансова рамка е тясно съгласувана с европейския семестър. Нейните инструменти предлагат увеличена финансова подкрепа за ключови инвестиции и реформи с трайно въздействие върху издръжливостта на икономиката на ЕС. Бюджетът на ЕС проправя пътя за двойния екологичен и цифров преход, като същевременно защитава социалната пазарна икономика и социалните системи, за да се гарантира устойчиво възстановяване и стремеж към сближаване.

Въпреки че не всички инвестиционни нужди могат да бъдат посрещнати със средства от ЕС, бюджетът на ЕС предлага широки възможности чрез финансовите програми на ЕС. Специфичните за всяка държава препоръки в рамките на европейския семестър предоставят насоки за реформи и инвестиции в няколко инструмента, като оперативните програми на фондовете на политиката на сближаване. Тези ресурси могат да подкрепят реформите и инвестициите, които са набелязани в контекста на европейския семестър, и са от решаващо значение за държавите членки в подкрепа на настоящата извънредна икономическа ситуация и на възстановяването. Насочването на реформите и инвестициите в тези критични области на политиката ще ускори възстановяването. Допълнително засилената връзка между европейския семестър и фондовете на политиката на сближаване на ЕС ще доведе до по-добро и по-ефективно програмиране и по този начин до по-добри и по-целенасочени инвестиции, което ще доведе също така до по-бързо възстановяване. Тази оперативна връзка рационализира съществуващите процеси и осигурява по-голяма съгласуваност между координацията на икономическите политики и използването на средствата на ЕС. Аналитичната

основа на европейския семестър може ефективно да се използва в диалога между държавите членки и Комисията, който води до програмирането на средствата.

Тясното съгласуване между бюджета на ЕС и европейския семестър е от съществено значение, за да се гарантират стабилността, производителността и справедливостта при икономическото възстановяване в целия ЕС, в основата на което са екологичният и цифровият преход.

СЛЕДВАЩИ СЪПКИ

Комисията призовава Съвета да приеме специфичните за всяка държава препоръки за периода 2020—2021 г., а Европейския съвет — да ги одобри. Членовете на Комисията, отговарящи за икономическата политика, ще обсъдят тези препоръки на политиката с Европейския парламент на всеки ключов етап от цикъла на европейския семестър.

Комисията също така призовава държавите членки да изпълнят изцяло и своевременно препоръките в диалог със социалните партньори, организациите на гражданското общество и другите заинтересовани страни на всички равнища. Комисията ще продължи да работи с държавите членки и заинтересованите страни на национално равнище през целия процес на европейския семестър, за да гарантира ефективни последващи действия и изпълнение при широка ангажираност.

Като се има предвид, че възстановяването трябва да започне веднага, Комисията призовава държавите членки спешно да приемат новата многогодишна финансова рамка и да подготвят съответните програми въз основа на специфичните за всяка държава препоръки. Комисията също така е готова да предоставя подкрепа за реформите по искане на държавите членки и да помага на органите да използват средствата на ЕС по най-добрия начин.

ПРИЛОЖЕНИЕ — НАПРЕДЪК В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЗА ВСЯКА ДЪРЖАВА ПРЕПОРЪКИ

Структурните предизвикателства продължават да бъдат значителни и справянето с тях ще бъде от решаващо значение за устойчивото възстановяване и растежа след това. Понастоящем се очаква, че по-устойчивите държави ще се възстановят по-бързо, което показва колко важно е осъществяването на реформите.

От началото на европейския семестър през 2011 г. беше постигнат известен напредък в изпълнението на повече от две трети от специфичните за всяка държава препоръки. Изпълнението следва постоянен курс, както през предходните години (фигура 1). Въпреки това има значителни разлики в осъществяването на реформите в отделните области на политиката. По-конкретно, през последните години държавите членки постигнаха най-голям напредък в сферата на финансовите услуги, следван от напредъка по отношение на законодателството за защита на заетостта. От друга страна, напредъкът е особено бавен при разширяването на данъчната основа, както и в областта на здравеопазването и дългосрочните грижи, като системите за здравеопазване срещат допълнителни затруднения поради COVID-19.

Фигура 1: Настоящо равнище на изпълнение на специфичните за всяка държава препоръки за периода 2011—2019 г.

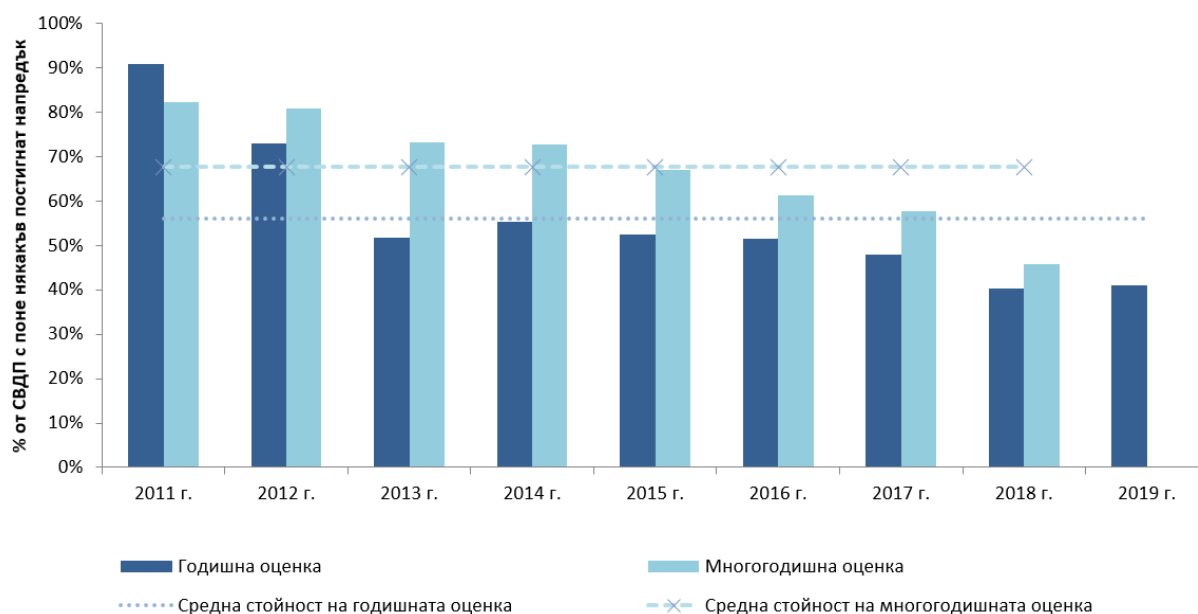

Забележка: при многогодишната оценка се взема предвид изпълнението от момента, в който препоръките са приети за първи път, до публикуването на настоящото съобщение през май 2020 г. Цялостната оценка на специфичните за всяка държава препоръки във връзка с фискалната политика включва спазването на Пакта за стабилност и растеж.

Напредъкът в изпълнението на препоръките, приети през 2019 г., като цяло е бавен. Държавите членки постигнаха поне „известен напредък“ по 4 от общо 10 препоръки, отправени към тях през юли 2019 г. (фигура 2). Този резултат е стабилен в сравнение с миналата година. Въпреки това напредъкът остава неравномерен в различните области на политиката. Осъществяването на

реформите продължава да бъде по-добро в областта на финансовите услуги и активните политики по заетостта, докато напредъкът по препоръките за засилване на конкуренцията в сферата на услугите и дългосрочната устойчивост на публичните финанси, включително на пенсиите, продължава да е слаб.

Фигура 2: Изпълнение на специфичните за всяка държава препоръки: годишна оценка за всяка поредна година от 2011 г. насам спрямо изпълнението до днешна дата

Забележка: при многогодишната оценка се взема предвид изпълнението от момента, в който препоръките са приети за първи път, до публикуването на настоящото съобщение през май 2020 г. За 2011 г. и 2012 г. е по-трудно да се сравнява годишната с многогодишната оценка поради различната оценка на категориите на специфичните за всяка държава препоръки.